

Concept

Cultuur is meedoen!

Van cultuur word je wijzer en gelukkiger

► Cultuurbeleid Borger-Odoorn
2025-2028

Gemeente Borger-Odoorn

Foto: Heleen Haijema

Inhoudsopgave

	Voorwoord wethouder	5
	Inleiding	6
	Samenvatting in infographic	7
1	CULTUUR VERBINDT!	8
2	CULTUUR IS MEEDOEN!	9
3	CULTUUR ONTWIKKELT!	10
4	CULTUUR IS AANTREKKELIJK!	11
5	ACCENTEN IN HET CULTUURBELEID	12
6	HOE GAAN WE DIT BETALEN?	13
	Noten	14

Voorwoord

Behoud het Goud!

Cultuur draagt, net als bewegen en sport, bij aan het welzijn van mensen en aan onze gezondheid. Goed cultuurbeleid stel je ook niet in een keer voor vele jaren vast. Het is een continu proces van 'kijken wat we doen en hoe het uitwerkt' en 'kijken welke mogelijkheden er zijn, lokaal, regionaal en landelijk'. We blijven nadenken over wat kan, wat nodig is en hoe we tegen cultuur aankijken. We sturen bij en stimuleren waar nodig. Cultuurbeleid in Borger-Odoorn is 'levend' beleid.

Ik kom soms mensen tegen die zich afvragen waarom we ons zo druk maken om cultuur. Bedenk dit: cultuur geeft je leven kleur, het doet wat met je, het zet je aan het denken en je kunt ervan genieten zoals een mooie zonsondergang op een zwoele zomeravond. Cultuur is voornamelijk beleving en ontdekking, maar het zorgt ook voor nieuwe invalshoeken, voor spontane momenten, voor diepzinnige gesprekken. Het helpt jongeren zich te ontwikkelen door bijvoorbeeld schilderkunst of theater, maar ook in belangrijke tradities als streektaal. We willen dat onze jeugd zich kan ontwikkelen met hulp van culturele activiteiten. Maar cultuur helpt ook om vereenzaming tegen te gaan. In het licht van een toenemende vergrijzing is dat heel belangrijk. In ons huidige coalitieakkoord onderstrepen we het belang dat onze inwoners zich kunnen uiten en ontwikkelen. Daarnaast is ons erfgoed en onze geschiedenis van belang voor het toerisme. Denk aan onze hunebedden, de Valtherschans, Geopark Hondsrug, ons project om straten naar verzetshelden te noemen, of de Boerenrock met alle tradities en gebruiken die daarbij horen. En natuurlijk de natuur, de schapen en de vele

wandel- en fietsroutes waarbij je de natuur van de Hondsrug en de agrarische cultuur van het veen kunt beleven.

Cultuur verbindt, en brengt mensen samen. Maar ook wij als gemeente moeten verbinden; lokaal, provinciaal en landelijk. We kiezen ervoor om samen op te trekken met het provinciale cultuurbeleid en de nieuwe provinciale cultuurnota. Daarnaast zijn er diverse landelijke regelingen waar we op aansluiten: Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), Regiodeal, Positief opgroeien zijn een paar voorbeelden. Zo zorgen we ervoor dat we met elkaar sterker worden dan alleen, dat één en één drie wordt. Denk bijvoorbeeld aan het project Into Nature, een provinciaal kunstproject in de buitenruimte, dat in 2022 en 2023 in Borger-Odoorn plaatsvond.

We zijn een relatief kleine, maar zeer veelzijdige gemeente. Met elkaar houden we onder meer vier bibliotheekvoorzieningen, een groot aantal sportvoorzieningen, meerdere dorpshuizen en diverse kleine muziekpodia op een goed niveau. De steun van alle vrijwilligers bij musea, koren, amateurgezelschappen en andere kleinere culturele uitingen is goud waard voor onze gemeente. Juist in die verbinding met anderen, behouden we ons 'goud'. Dat geeft mogelijkheden om alle voorzieningen die we hebben op het gebied van ontspannen, leren, ontwikkelen en ontmoeten, ook in de toekomst op een mooi niveau te houden!

**Wethouder cultuur,
Ankie van Tongeren**

Exloo, november 2024

Inleiding

Een goed cultuuraanbod, met daarachter een goed doordacht cultuurbeleid is van cruciaal belang voor de leefbaarheid van Borger-Odoorn. Het houdt mensen actief, de gemeente aantrekkelijk als vestigingsplaats en als toeristische bestemming en het zorgt voor een open blik, zowel naar eigen inwoners als naar buiten.

Samenwerken en verbinden zijn daarbij twee sleutelwoorden. We besteden veel aandacht aan de relatie van cultuur met andere beleidsterreinen en zeker met het toerisme. We zoeken brede verbinding met provinciale en landelijke partijen, regelingen en cultuurfondsen. Zo hebben we ervoor gekozen om gelijk op de te gaan met de provinciale cyclus van het cultuurbeleid. Dat maakt het voor ons mogelijk om makkelijker af te stemmen en samen te werken. De nieuwe provinciale cultuurnota (1) wordt in 2025 van kracht voor een periode van 4 jaar.

In het licht van het huidige coalitieakkoord (2) vinden wij het belangrijk dat al onze inwoners zich kunnen uiten en ontwikkelen door middel van kunst of bijzondere tradities. Ook willen we dat onze jeugd zich positief kan ontwikkelen (3) met behulp van culturele activiteiten. Het is immers wetenschappelijk vastgesteld (4) dat cultuur, net als bewegen en sport, bijdraagt aan het welzijn van mensen (5). Daarnaast is onze gemeente ook zeer aantrekkelijk voor toeristen en dat is dus vanzelfsprekend een aandachtspunt voor ons cultuurbeleid.

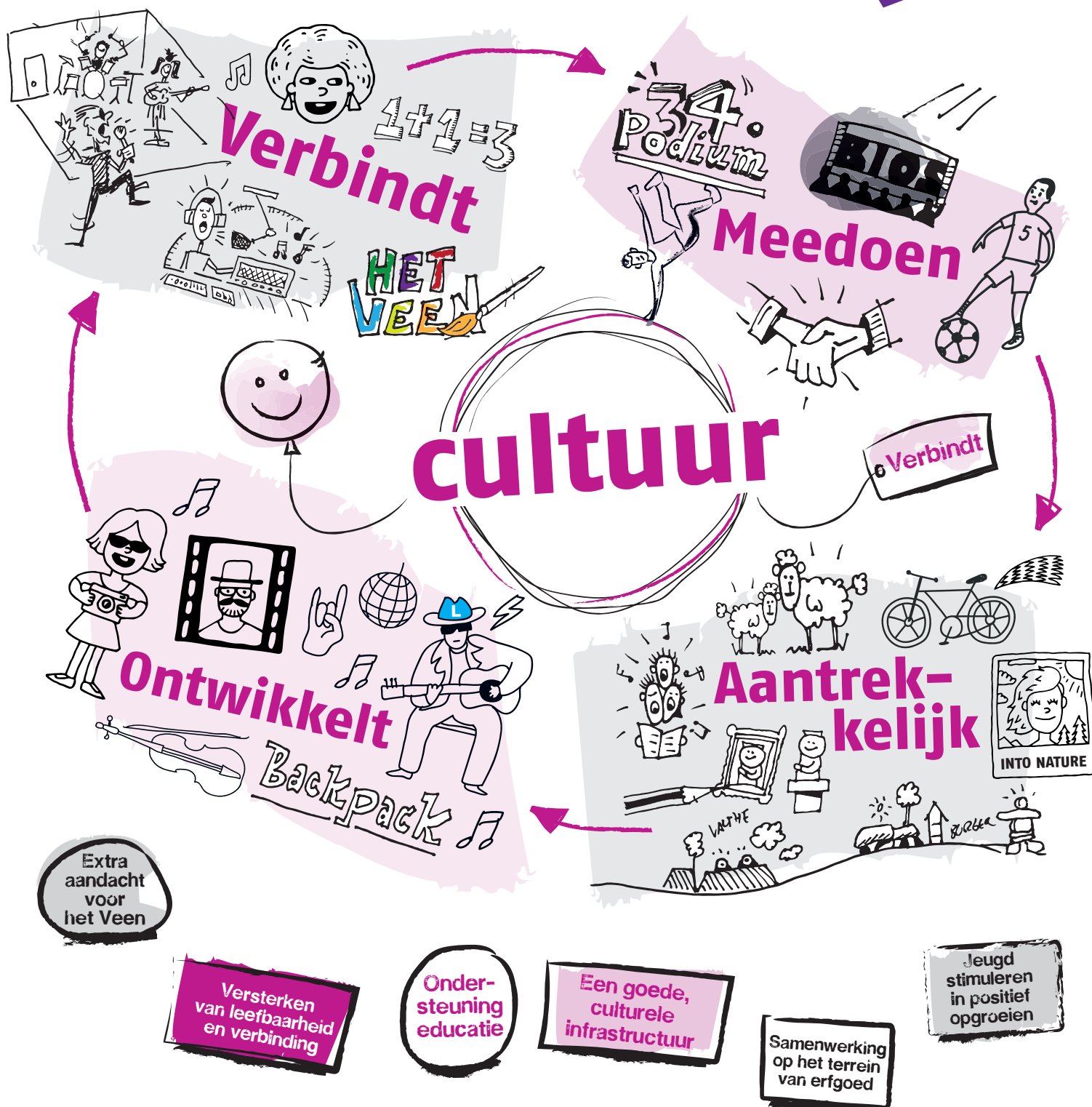
Leeswijzer

In deze nota illustreren we onze keuze om de komende jaren cultuur vooral in te zetten voor het versterken van welzijn en educatie. Maar cultuur biedt ook veel mooie dingen om gewoon van te genieten. Dit lichten we toe in de hoofdstukken 'CULTUUR VERBINDT!', 'CULTUUR IS MEEDOEN!' 'CULTUUR ONTWIKKELT!' en 'CULTUUR IS AANTREKKELIJK!' (hoofdstukken 1, 2, 3 en 4).

Sommige onderwerpen vragen om extra accenten in het beleid (hoofdstuk 5) en uiteraard is er een kostenplaatje, waarbij we onderzoeken of we budgetten kunnen combineren (hoofdstuk 6). De noten die in de tekst staan genoemd (1) tot en met (12)) worden toegelicht in de notenlijst op pagina 14.

In één oogopslag

1. Cultuur verbindt!

We willen graag dat lokale en lokaal werkende partijen op het terrein van cultuur goed samenwerken zodat één plus één drie wordt. Daarbij is goede samenwerking met andere gemeenten en de provincie Drenthe van belang. Maar verbinding gaat ook over het simpele feit dat samen van cultuur genieten of samen met cultuur bezig zijn, bijdraagt aan het welzijn van onze inwoners.

Wat doen we al?

- ▶ **Platform Cultuur verbindt!** Daarbij gaat het om lokale samenwerking tussen cultuurmakers. We stimuleren die samenwerking door regelmatig ontmoetingen te faciliteren;
- ▶ **Samenwerking met de scholen (door cultuurcoaches).** We hebben cultuurvouchers om extra activiteiten op school te stimuleren. Ook ondersteunen onze cultuurcoaches diverse projecten met scholieren. Daarnaast is er een goede afstemming met de interne cultuur coördinatoren (ICC-ers) en besteden we aandacht aan de Canon van Borger-Odoorn door het aanbieden van lespakketten voor scholen. Hierbij werken we samen met Kunst & Cultuur Drenthe (6).
- ▶ **Sport en cultuur:** Er is een gezamenlijk invulling van het Backpack aanbod en we hebben een gezamenlijke website met activiteiten (Actief Borger-Odoorn (7)). Daarnaast publiceren we maandelijks een activiteitenoverzicht in de Week In Week Uit en zijn er gezamenlijke themaweken – zoals de nationale sportweek – waarbij cultuurbeoefening en –beleving ook aan bod komt (8).
- ▶ **Stimuleren van culturele activiteiten die mensen verbindt.** Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het Glasmuseum in Nieuw-Buinen, het tekencafé, streetdance in samenwerking met de Kunsten-school Stadskanaal en zijn er subsidies beschikbaar voor diverse sociaal-culturele activiteiten.
- ▶ **Op het veen:** Het festival 'Voel het veen' met een avond vol verhalen voor de inwoners, vond in 2023 plaats. In oktober is de jaarlijkse Prummeltour georganiseerd.

▶ Waar zetten we nog meer op in? We willen...

- ... nog dichter zitten op het onderwijs door bijvoorbeeld de rol van coach en coördinator van de cultuurcoaches te versterken, zowel bij educatie als participatie.
- ... jongeren een platform bieden voor hun beeldtaal. Dat kan bijvoorbeeld door bij de lokale omroep een eigen programma te starten.
- ... meer doen in samenwerking met de sport. Zoals het realiseren van een sport- én cultuurweek of een sport- én cultuurgala.
- ... binnen onder meer de Regiodeal maakplaatsen ontwikkelen en daarbij optimaal gebruik maken van wat er al is (voorbeeld: DAFix (9)).
- ... een vervolg op de inzet in het veen. We willen onderzoeken of een festival als 'Voel het veen' voorziet in een behoefte. Wellicht zijn jongeren uit te dagen om het veen meer 'kleur' te geven met een kunstproject.
- ... theater- en filminitiatieven meer stimuleren en ondersteunen.
- ... de mogelijkheid onderzoeken om de lokale kunstsector praktisch te ondersteunen. Ook is er behoefte aan een vaste plek voor de beeldende kunst (galerie en workshops) en oefenruimte voor beginnende bandjes.

2. Cultuur is meedoen!

We willen graag dat iedereen kan meedoen aan culturele activiteiten en mooie dingen kan delen. Sociale betrokkenheid kunnen we vergroten door bijvoorbeeld culturele activiteiten in het eigen dorp te faciliteren.

▶ Wat doen we al?

- ▶ *Historische verenigingen.* Er zijn vier verenigingen die we desgewenst ondersteunen met maatwerk. In Nieuw-Buinen heeft dit een aantal jaren geleden geleid tot een klein Glasmuseum in de MFA Noorderbreedte, in samenwerking met de bibliotheek. Daardoor kregen veel inwoners contact met elkaar over hun gedeelde geschiedenis.
- ▶ *Canon van Borger-Odoorn (10).* Voor de invulling van de onderwerpen in de canon wordt veel samengewerkt met het onderwijs en lokale vrijwilligers.
- ▶ *Faciliteren van culturele (dorps)activiteiten.* Dat stimuleren we door extra begeleiding door de cultuurcoaches en met behulp van incidentele subsidieverlening (bijvoorbeeld Oostermoer, 200 jaar Nieuw-Buinen).
- ▶ *Ondersteunen van muziek en theater via Podium 34.* Dit is als pilot ontstaan na Corona.

▶ Waar zetten we nog meer op in? We willen...

- ... samen met dorpsraden en andere lokale groepen een levendig samen-cultureel-doen aanbod stimuleren.
- ... in samenwerking met Andes het jongerenwerk meer gebruik laten maken van culturele mogelijkheden om jongeren te stimuleren in positief opgroeien (bv. door laagdrempelige 'maakplaatsen').
- ... het project 'Bios dichtbij' (project van voor Corona) weer oppakken en op diverse locaties in de gemeente filmmiddagen en -avonden faciliteren in samenwerking met het filmhuis Emmen.
- ... onderzoeken hoe we de podiumfunctie stevig kunnen vormgeven, zowel op het veen als op het zand. We willen inwoners/organisaties uitdagen om –ondanks alle financiële beperkingen– een podium vorm te geven met behulp van een lokaal podiumfonds.

3. Cultuur ontwikkelt!

Culturele activiteiten dragen bij aan je ontwikkeling. Je leert niet alleen om bijvoorbeeld gitaar te spelen en je talent te ontwikkelen, maar je leert ook samen te werken in een band, gevoelens onder woorden te brengen in een songtekst, of te regelen dat je een optreden krijgt. Cultuur geeft je bovendien de mogelijkheid om jezelf beter te leren kennen. Daarnaast is aangetoond dat een ritme werkt om dingen te leren (11): in een ritme onthoud je de tafels van 10 beter of kun je alle koppelwerkwoorden in één keer noemen.

▶ Wat doen we al?

- ▶ **Cultuureducatie.** Zo zijn er projecten met behulp van de cultuurcoach, het actualiseren van de Canon, het filmproject Poolster, samenwerking met filmpark Smoky in Stadskanaal.
- ▶ **Cultuur als uitdaging.** Talentstimulering bij jongeren, theater en evenementen modules samen met het Esdalcollege door Podium 34.
- ▶ **Educatieve onderdelen binnen Backpack.** Het gaat dan om bijvoorbeeld theatersport en muziek maken.

▶ Waar zetten we nog meer op in? We willen...

- ... meer muziek in de klas. Samen met alle Drentse gemeenten willen we afspraken maken met het onderwijs in de provincie Drenthe. Samen met de Kunstenschool Stadskanaal (expertise) en stichting Kunst & cultuur willen we meer muzikale educatie mogelijk maken bij het basisonderwijs.
- ... bij naschoolse activiteiten cursussen en workshops mogelijk maken, dicht bij waar jongeren wonen.
- ... jongeren stimuleren om met beeld en geluid hun ideeën en hun blik op de wereld vorm te geven i.s.m. RTV1 en Esdalcollege.

4. Cultuur is aantrekkelijk!

Onze inwoners moeten gewoon kunnen genieten van alles wat cultuur ons te bieden heeft. Een museum bezoeken, naar de bioscoop gaan, lokale theatervoorstellingen zien en wat al niet meer. We zijn bovendien een toeristische gemeente, dus ook voor onze bezoekers willen we aantrekkelijke cultuur bieden.

► Wat doen we al?

- **Hunebedcentrum.** *Er is een educatief binnen- en buitenmuseum met inspirerende activiteiten. Daarover maken we ook afspraken met de provincie Drenthe.*
- **Schaapskudde Exloo.** *Er is educatieve informatie. Men kan de herder opzoeken op de hei, de kudde loopt zomers ook door het dorp en natuurlijk is er de lammetjesdag.*
- **Ondersteuning van diverse culturele fiets- en wandelroutes.** *Dat doen we al bij bijvoorbeeld het Into Nature project, de Prummeltour en culturele wandelingen bij Voel het veen.*
- **Voor de inwoners.** *In een speciaal boekje staan 25 hoogtepunten van Borger-Odoorn. Er zijn diverse workshops, lezingen en de canon van Borger-Odoorn.*
- **Openbaar kunstbezit.** *De gemeente bezit en onderhoudt diverse kunstobjecten verspreid in de gemeente.*

► Waar zetten we nog meer op in? We willen...

- ... meer aandacht voor de schapencultuur. De schaapskudde neemt deel aan de activiteiten in het Hallenhoe in Exloo.
- ... de Canon van Borger-Odoorn ook toegankelijk maken voor toeristen als inspiratiebron voor activiteiten.
- ... jongeren een cultuurplatform bieden met de mogelijkheid om via bijvoorbeeld RTV1 de eigen jeugdcultuur in beeld te brengen met foto's en filmpjes.
- ... een cultuurplatform voor ouderen realiseren, ook met beeld en geluid. Bijvoorbeeld een samen-zing-café.

5. Accenten in het cultuurbeleid

▶ Aandacht voor het veen

We willen graag dat meer mensen – inwoners en toeristen – de charme en rijke historie van het veen leren kennen. Door middel van diverse kunstuitingen willen we hier een bijdrage in leveren, waarbij vooral ook de jeugd betrokken wordt.

▶ Jeugd stimuleren in positief opgroeien

Door middel van muziek, theater, kunst en digitale mogelijkheden willen we jeugdigen ondersteunen in hun weg naar volwassenheid.

▶ Ondersteuning educatie

Extra aandacht voor cultuureducatie door nauwe samenwerking met scholen, de Kunstenschool, het bibliotheekwerk en andere partijen die daar iets in kunnen betekenen.

▶ Een goede, culturele infrastructuur

We hebben de basis voor culturele activiteiten voor onze inwoners goed op orde. Dat moet zo blijven. Dat blijft een voortdurend aandachtspunt.

▶ Samenwerking op het terrein van erfgoed

Het Verdrag van Faro (12) stelt de mens en de samenleving centraal en hun relatie met erfgoed. We betrekken de inwoners steeds meer bij het vele erfgoed dat onze gemeente rijk is. Dat stemmen we ook goed af met de provincie. Dit is geen onderdeel van het lokale cultuurbeleid maar heeft daar zeker raakvlakken mee, zoals bijvoorbeeld het Hunebedcentrum, het Geopark en de invulling van de lokale Canon.

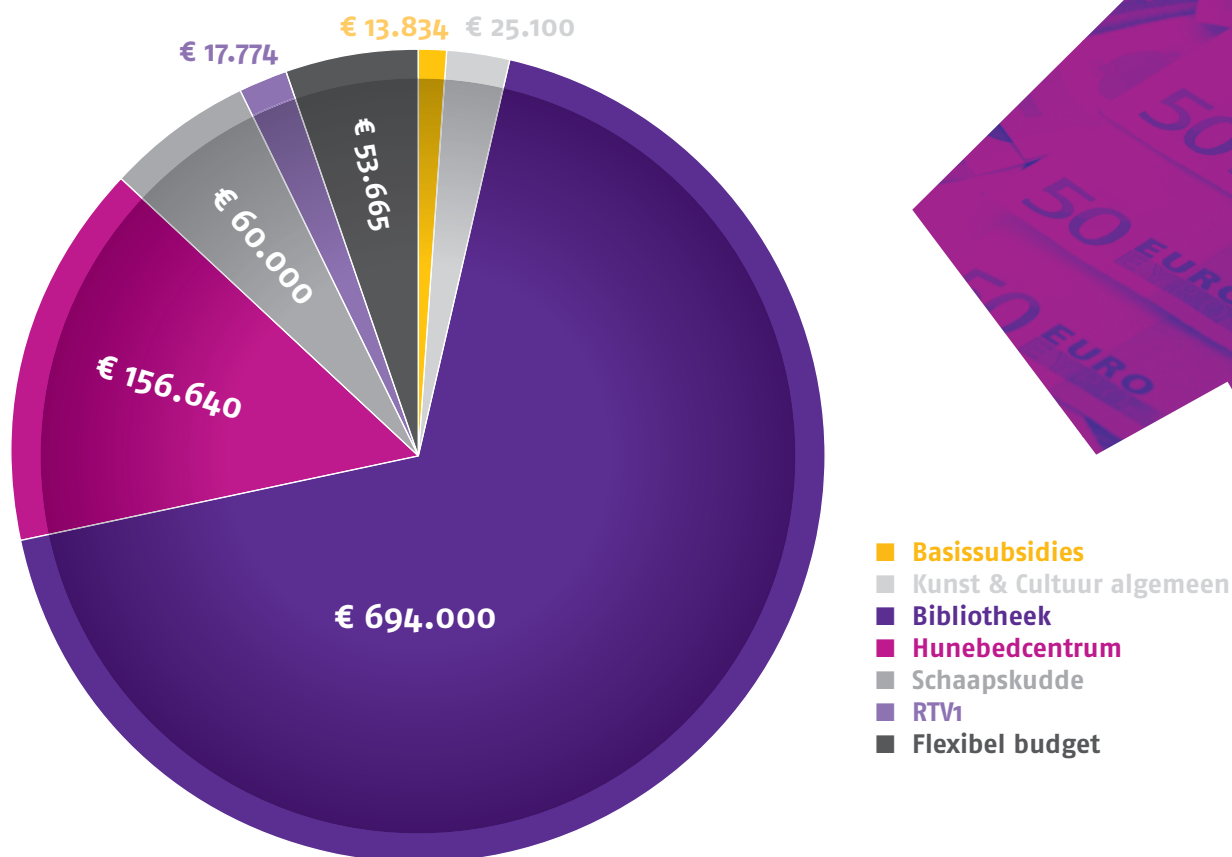
▶ Versterken van leefbaarheid en verbinding

Al onze bestaande en nieuwe maatregelen binnen het cultuurbeleid dragen bij aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze gemeente. Door slim samen te werken en te verbinden, zowel binnen de gemeentelijke organisatie als samen met externe organisaties en inwoners, kunnen we veel bereiken.

Voor het handen en voeten geven aan deze aandachtspunten zijn de cultuurcoaches van cruciaal belang.

6. Hoe gaan we dit betalen?

We verdelen het budget voor Cultuur als volgt:

Toelichting:

- ▶ Vanuit Basissubsidies kan bijvoorbeeld worden bijgedragen aan muzikale initiatieven, historische verenigingen en het Huus van de Taol.
- ▶ Vanuit het budget voor Kunst+Cultuur algemeen kan een bijdrage worden geleverd aan Podium 34, maar ook aan cultuuronderwijs in de vorm van vouchers voor scholen.
- ▶ Het Flexibel budget is bedoeld voor kleine maatschappelijke initiatieven. Dit budget is niet enkel gericht op kunst en cultuur, maar ook op andere maatschappelijk relevante thema's zoals sport, welzijn en toerisme.

▶ Nieuwe uitgaven

Naast bovenstaande uitgaven, willen we de komende jaren een aantal nieuwe uitgaven doen. We betalen dit uit overgebleven incidentele middelen uit voorgaande jaren. Het gaat om een bedrag van € 72.000,- voor een periode van vier jaar (€ 18.000,- per jaar). Het grootste deel van deze middelen gaat naar een lokaal fonds voor de Podiumkunsten (€ 14.000,- per jaar).

▶ Cultuurcoach

De cultuurcoach speelt een belangrijke rol bij het bereiken van de doelen van deze Cultuurnota. We breiden het aantal uren voor de cultuurcoach in 2025 en 2026 uit. In 2026 onderzoeken de manier waarop we dit voortzetten.

Notenlijst

Informatie n.a.v. voetnoten:

(Let wel: websites kunnen een gewijzigde inhoud hebben ten opzichte van het moment dat deze notitie gemaakt is. De gemeente is daar niet verantwoordelijk voor)

- (1) Cultuurnota provincie Drenthe: zie...
- (2) Samen denken & samen doen! Coalitieakkoord 2022-2026
- (3) <https://vng.nl/artikelen/betoog-breng-jongeren-weer-bij-cultuur>
- (4) Bijvoorbeeld:
 - <https://scientias.nl/doet-live-muziek-je-meer-dan-een-gestreamd-deuntje-je-bent-niet-alleen-zo-onthult-nieuw-onderzoek/>
 - https://www.popnl.nl/images/uploads/WaardeVanPop2_download.pdf
 - <https://hetpon-telos.nl/sociale-waarden-kunst-en-cultuur-sociale-veerkracht-versterkt/>
 - <https://www.iph.nl/kennisbank/onderzoek-waarde-van-actieve-cultuurparticipatie-voor-positieve-gezondheid-in-eerstelijnszorg/#:~:text=artikel%20via%20Twitter-,Onderzoek%3A%20waarde%20van%20actieve%20cultuurparticipatie%20voor%20Positieve%20Gezondheid%20in%20eerstelijnszorg,functioneren%2C%20relaties%20en%20persoonlijke%20groei>
 - <https://vng.nl/artikelen/betoog-breng-jongeren-weer-bij-cultuur>
- (5) https://www.boekman.nl/wp-content/uploads/2021/08/bm104_sacco_cultureel_welzijn.pdf
<https://www.lkca.nl/artikel/europese-studie/>
- (6) <https://www.kunstencultuur.nl/>
- (7) <https://www.actiefborgerodoorn.nl/>
- (8) - [https://www.pharos.nl/spuk-regeling/#:~:text=De%20SPUK%2Dregeling%20bundelt%20geldstromen,Actief%20Leven%20Akkoord%20\(GALA\)](https://www.pharos.nl/spuk-regeling/#:~:text=De%20SPUK%2Dregeling%20bundelt%20geldstromen,Actief%20Leven%20Akkoord%20(GALA))
- <https://www.regiodealzuidoostdrenthe.nl/>
- (9) <https://www.digitalartfactory.nl/over-daf/>
- (10) <https://www.canonvannederland.nl/nl/page/165048/canon-van-borger-odoorn-groep-7-8>
- (11) <https://family-news.cochlear.com/nl-nl/hoe-muziek-helpt-bij-de-sprek-en-taalvaardigheid-van-uw-kind/>
- (12) <https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/erfgoedparticipatie-faro/verdrag-van-faro>

Algemene achtergrondinformatie

- <https://www.lkca.nl>
- <https://cultuurparticipatie.nl/subsidie-aanvragen/59/samen-cultuurmaken-2022-2024>
- <https://SCIENTIAS.nl/doet-live-muziek-je-meer-dan-een-gestreamd-deuntje-je-bent-niet-alleen-zo-onthult-nieuw-onderzoek/>
- <https://www.iph.nl/>
- https://www.popnl.nl/images/uploads/WaardeVanPop2_download.pdf

Gemeente Borger-Odoorn

